

UBND TỈNH VĨNH LONG
TRƯỜNG CAO ĐẲNG VĨNH LONG

GIÁO TRÌNH MÔN HỌC
PHƯƠNG PHÁP GIÁO DỤC MỸ THUẬT
NGÀNH: GIÁO DỤC MẦM NON
TRÌNH ĐỘ: CAO ĐẲNG

*Ban hành kèm theo Quyết định số: /QĐ-CDVL ngày ...tháng.... năm.....của
Hiệu trưởng Trường Cao đẳng Vĩnh Long*

Vĩnh Long, năm 2022

TUYÊN BỐ BẢN QUYỀN

Tài liệu này thuộc loại sách giáo trình nên các nguồn thông tin có thể được phép dùng nguyên bản hoặc trích dùng cho các mục đích về đào tạo và tham khảo.

Mọi mục đích khác mang tính lệch lạc hoặc sử dụng với mục đích kinh doanh thiếu lành mạnh sẽ bị nghiêm cấm.

LỜI GIỚI THIỆU

Phương pháp giáo dục Mỹ thuật là giáo trình biên soạn cho sinh viên Khoa sư phạm, nội dung tập trung nâng cao các kiến thức cơ bản trong Mỹ thuật 1 và phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình về các kỹ năng vẽ, nặn, cắt-xé dán ở mức độ cao hơn, giúp cho sinh viên có những kiến thức đa dạng hơn về cách sử dụng và phối hợp các nguyên vật liệu tổng hợp trong thực hành mỹ thuật. Giáo trình biên soạn đan xen giữa lý thuyết và thực hành, đồng thời có hình ảnh minh họa nhằm giúp sinh viên hiểu rõ hơn về các bước thực hành làm nền tảng ban đầu để thực hiện được theo yêu cầu của bài tập vận dụng vào thực tiễn nghề nghiệp.

Giáo trình gồm phần hai phần, phần những kiến thức sáng tạo từ nền tảng sẵn có ở Mỹ thuật 1 nâng cao hơn để giúp người học dễ dàng tiếp thu và thực hiện, đây cũng là cơ sở hỗ trợ cho phần hai là tổ chức các hoạt động tạo hình sáng tạo, đa dạng phong phú hơn cho trẻ mầm non nhằm phát huy tính độc lập sáng tạo cho trẻ mầm non theo hướng lấy trẻ làm trung tâm.

Giáo trình tập trung vào các kiến thức mỹ thuật sáng tạo tự chủ, năng động có năng lực giải quyết các vấn đề thường gặp trong việc tổ chức các hoạt động nghệ thuật cho trẻ, giúp trẻ khơi dậy ở trẻ khả năng tự chủ trong học tập và sáng tạo. Giáo trình giúp người học hình thành và phát triển cái đẹp chủ yếu là thực hành, trải nghiệm và tìm kiếm phương thức làm ra cái đẹp trong giảng dạy, trong cuộc sống giúp trẻ chủ động hơn trong học tập, phát huy khả năng sáng tạo theo phong cách cá nhân. Khuyến khích người học áp dụng các phương pháp dạy học tích cực trong môi trường hiện đại để bồi dưỡng trẻ hình thành năng lực tư duy sáng tạo, năng lực giải quyết vấn đề độc lập.

Đây là giáo trình dành cho sinh viên ngành Giáo dục mầm non, có thể có những thiếu sót, mong nhận được sự góp ý từ các chuyên gia để chúng tôi có thể hoàn thiện hơn trong lần biên soạn tiếp theo.

Vĩnh Long, ngày.....tháng.....năm.....

Chủ biên

Phan Phương Hiền

MỤC LỤC

TUYÊN BỐ BẢN QUYỀN.....	1
LỜI GIỚI THIỆU	2
CHƯƠNG 1: MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP DẠY MỸ THUẬT.....	8
1 MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG CỦA PHƯƠNG PHÁP DẠY MỸ THUẬT	8
1.1 Chuẩn bị	8
1.2 Tổ chức hoạt động	9
1.3 Các dạng hoạt động tạo hình ở nhà trẻ - trường mẫu giáo.....	9
2 MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP THƯỜNG VẬN DỤNG ĐỂ GIẢNG DẠY MỸ THUẬT:.....	10
2.1 Phương pháp quan sát:	10
2.2 Phương pháp chỉ dẫn, trực quan:	11
2.3 Phương pháp thực hành - luyện tập:.....	11
2.4 Phương pháp thuyết trình (dùng lời):	11
2.5 Phương pháp vấn đáp - gợi mở:.....	12
2.6 Phương pháp đánh giá kết quả:.....	12
2.7 Phương pháp tìm tòi- sáng tạo:	12
2.8. Phương pháp dạy - học mang tính vui chơi:	13
3 Tổ chức HĐTH theo cách lấy trẻ làm trung tâm:.....	13
3.1 Hướng dẫn các hoạt động tạo hình cho trẻ:	13
3.2 Phân loại theo thể loại:	15
3.3 Các hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non theo các độ tuổi 36 tháng đến 6 tuổi:	16
3.4. Lập kế hoạch cho tiết dạy:	25
3.5. Đánh giá khả năng độc lập tạo hình của trẻ:	25
CHƯƠNG 2.....	30
NHỮNG Ý TƯỞNG SÁNG TẠO TRONG NGHỆ THUẬT TẠO HÌNH	30
1. KHÁI NIỆM VỀ TẠO HÌNH:	30
2.CÁC BƯỚC HÌNH THÀNH Ý TƯỞNG SÁNG TẠO:	30
2.1.Khái niệm:	30
2.2.Phương pháp ký họa:	31
CÂU HỎI ÔN TẬP	37

CHƯƠNG 3	38
TRANG TRÍ – TRANH ĐỀ TÀI – TRANH MINH HỌA	38
BÀI: VẼ TRANG TRÍ	38
1. KHÁI NIỆM VỀ TRANG TRÍ:	38
2. CÁC THỂ LOẠI TRANG TRÍ:	38
2.1 Trang trí mỹ nghệ:	38
2.2 Trang trí nội thất – ngoại thất:	38
2.3 Trang trí thời trang:	38
3. BỐ CỤC TRANG TRÍ :	39
3.1 Đăng đối:	39
3.2.Nhắc lại:	39
3.3 Xen kẽ:	39
3.4 Xoay chiều:	39
3.5 Phá thế:	39
4. TRANG TRÍ HÌNH RỄ QUẠT:	40
4.1 Đặc điểm:	40
4.2 Phương pháp tiến hành:	40
5. TRANG TRÍ HÌNH TAM GIÁC:	41
5.1. Đặc điểm:	41
5.2. Phương pháp tiến hành:	42
6. VẼ TRANH	43
6.1. Khái quát chung	43
6.2. Phân loại:	43
6.3. Các hình thức bố cục thường gặp:	44
6.4. Các bước tiến hành vẽ tranh:	44
CHƯƠNG 4	47
RÈN KỸ NĂNG TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG TẠO HÌNH	47
CHO TRẺ MẦM NON	47
1. KẾ HOẠCH GIÁO DỤC:	48
1.1 Ý nghĩa của lập kế hoạch	48
1.2. Đặc điểm của kế hoạch giáo dục:	48

1.3. Phương pháp phát triển dạy học lấy trẻ làm trung tâm:	48
2. PHƯƠNG PHÁP PHÁT TRIỂN SỰ SÁNG TẠO CHO TRẺ MẦM NON:	51
3. PHƯƠNG PHÁP ĐÁNH GIÁ PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC SÁNG TẠO CỦA TRẺ:	53
3.1 Về phương pháp đánh giá:	53
3.2 Về hình thức:	54
CÂU HỎI ÔN TẬP	55
TÀI LIỆU THAM KHẢO	60

Tailieu.vn

GIÁO TRÌNH MÔN HỌC

Tên môn học: PHƯƠNG PHÁP GIÁO DỤC MỸ THUẬT

Mã môn học: VSP60141

Vị trí, tính chất, ý nghĩa và vai trò của môn học:

- Vị trí:

Môn học Phương pháp giáo dục Mỹ thuật là môn học tự chọn thuộc khối các môn học thay thế tốt nghiệp trong chương trình đào tạo trình độ cao đẳng.

Các học phần tiên quyết: học xong các học phần Mỹ thuật 1 và Mỹ thuật 2, học xong học phần Tổ chức hoạt động tạo hình.

- Tính chất:

Môn học Phương pháp giáo dục mỹ thuật có 03 tín chỉ gồm 01 tín chỉ thực hành và 02 tín chỉ lý thuyết. Môn học tập trung vào thực hành nâng cao các kỹ năng cơ bản và phương pháp tổ chức hoạt động tạo hình theo hướng lấy trẻ làm trung tâm với các kỹ năng vẽ, nặn, cắt-xé dán ở mức độ cao hơn, giúp cho sinh viên có những kiến thức đa dạng hơn về cách sử dụng và phối hợp các nguyên vật liệu tổng hợp trong thực hành nghệ thuật.

- Ý nghĩa và vai trò của môn học:

Phương pháp giáo dục mỹ thuật giúp người học tập trung vào các kiến thức mỹ thuật sáng tạo tự chủ, năng động có năng lực giải quyết các vấn đề thường gặp trong việc tổ chức các hoạt động nghệ thuật cho trẻ, giúp trẻ khơi dậy ở trẻ khả năng tự chủ trong học tập và sáng tạo, giúp người học hình thành và phát triển cái đẹp chủ yếu là thực hành, trải nghiệm và tìm kiếm phương thức làm ra cái đẹp trong giảng dạy, trong cuộc sống giúp trẻ chủ động hơn trong học tập, phát huy khả năng sáng tạo độc lập.

Mục tiêu của môn học:

- Về kiến thức:

Sinh viên thể hiện được các kiến thức nghệ thuật ở mức độ nâng cao có phối hợp với luật phối cảnh, phối màu, xây dựng bố cục tranh, trang trí trường lớp mầm non với các nguyên vật liệu địa phương. Phát huy tính tích cực sáng tạo trong cách thiết kế, bày trí, tổ chức các hoạt động nghệ thuật cho trẻ mầm non.

- Về kỹ năng:

Thực hành vẽ được các bài trang trí ứng dụng, biết làm giáo cụ phục vụ cho việc tập giảng các môn học có liên quan. Thiết kế mô hình trò chơi mang tính thẩm mỹ cao, tạo hứng thú trong các tiết học tạo hình cũng như các môn học tích hợp.

- Về năng lực tự chủ và trách nhiệm:

Giáo dục thị hiếu thẩm mỹ, nhận thức được cái đẹp, yêu quý cái đẹp và rèn óc sáng tạo cho sinh viên. Biết cải tiến nội dung và phương pháp giáo dục sáng tạo giúp trẻ có môi trường học tập năng động, độc lập và tích cực trong thời đại mới.

Nội dung của môn học:

STT	Tên bài	Thời gian (giờ)			
		Tổng số	Lý thuyết	Thực hành	Kiểm tra
1	Chương 1: Một số phương pháp dạy mỹ thuật	5	5		
2	Chương 2: Những ý tưởng sáng tạo trong hoạt động tạo hình	10	5	5	
3	Chương 3: Trang trí – vẽ tranh đề tài – tranh minh họa	25	10	15	
4	Chương 4: Rèn những kỹ năng để giảng dạy tạo hình cho trẻ mầm non	20	10	9	1
	Tổng cộng	60	30	29	1

CHƯƠNG 1: MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP DẠY MỸ THUẬT

Mã chương/Bài:VSP60141-01

Giới thiệu:

- Một số vấn đề chung của phương pháp dạy Mỹ thuật
- Một số phương pháp thường vận dụng để giảng dạy Mỹ thuật
- Cách tổ chức hoạt động tạo hình phát huy tính tích cực cho trẻ.

Mục tiêu:

- Sinh viên hiểu biết phương pháp dạy – học mỹ thuật.
- Vận dụng những kiến thức về phương pháp dạy mỹ thuật để tổ chức những hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non.
- Tổ chức thực hiện các hoạt động tạo hình cho trẻ.
- Yêu thích và hứng thú trong việc tổ chức hoạt động tạo hình cho trẻ.

Nội dung chính:

1 MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG CỦA PHƯƠNG PHÁP DẠY MỸ THUẬT

- Một tiết hoạt động tạo hình có thể tổ chức dưới nhiều hình thức khác nhau. Đối với giờ tạo hình, giáo viên cần phải chủ động xem xét các hoạt động chung của toàn lớp.
- Trong hoạt động tạo hình, trẻ em có nhiều cơ hội tìm hiểu, nghiên cứu các đối tượng miêu tả để có được sự hiểu biết, sự hình dung tổng quát về các đối tượng, từ đó hình thành các yếu tố tạo hình. Thông qua hoạt động tạo hình vốn hiểu biết của trẻ mầm non về thế giới xung quanh được tăng lên cả về chất và lượng.
- Khi tham gia vào hoạt động tạo hình, trẻ có điều kiện tiếp thu cái đẹp, cái tốt trong xã hội, được trải nghiệm cảm xúc, tình cảm trong giao tiếp học hỏi các kỹ năng xã hội và đánh giá các hành vi văn hóa-xã hội qua các hình tượng, các sự vật, hiện tượng được miêu tả. Nội dung của tạo hình là con đường nhanh chóng dẫn dắt trẻ hòa nhập vào thế giới xung quanh.
- Quá trình hoạt động sáng tạo ra sản phẩm sẽ giúp trẻ được rèn luyện các kỹ năng hoạt động thực tiễn, thói quen làm việc một cách tự giác và tích cực.

1.1 Chuẩn bị

Điều kiện vật chất

- **Đối với giờ tạo hình theo mẫu:** cần tổ chức nơi trưng bày mẫu, có đủ ánh sáng và khoảng không gian phù hợp với khả năng quan sát của trẻ.

- **Đối với giờ tạo hình theo các loại đề tài:** cần có những vật tư, tư liệu phong phú để phát huy tính sáng tạo của trẻ.

- Giáo viên cần có kỹ năng tạo hình và kiến thức liên quan đến nội dung cần miêu tả để hình thành ý tưởng cho trẻ trong quá trình thể hiện sản phẩm của trẻ.

1.2 Tổ chức hoạt động

1.2.1 Phần 1

- **Ổn định lớp:** sử dụng các biện pháp dẫn dắt trẻ từ trạng thái vui chơi (hoặc các hoạt động khác) sang hoạt động tạo hình.

- **Giới thiệu bài và hướng dẫn trẻ quan sát:** cô định hướng cho trẻ quan sát bằng những câu hỏi để hướng cái nhìn của trẻ vào sự vật, hình ảnh mà trẻ cần tạo hình (cần dùng nhiều cách thức khác nhau để cung cấp thông tin về nội dung tạo hình và cách thức thể hiện).

➤ **Kết thúc quá trình này trẻ phải hình dung được những gì mình sẽ thể hiện và sẵn sàng tham gia vào hoạt động thực hành một cách hào hứng.**

1.2.2 Phần 2: Thực hành

- Cần giúp trẻ nhanh chóng bắt tay vào việc. Tập cho trẻ có thói quen chú ý và nỗ lực trí tuệ vào suy nghĩ và vận dụng các kỹ năng tạo hình để thực hiện một cách linh hoạt.

- Trẻ thực hiện theo yêu cầu của đề tài đồng thời giáo viên quan sát để giúp trẻ thực hiện đúng thao tác tạo hình.

- Phối hợp các hình thức hoạt động cá nhân và theo nhóm tạo điều kiện cho trẻ phát huy tính độc lập và phát triển cho trẻ khả năng giao tiếp, hoà nhập với tập thể.

- Phối hợp hoạt động trong lớp với hoạt động thiên nhiên để trẻ không chỉ biết tiếp thu những kiến thức giáo viên truyền đạt mà còn biết nhận thức những sự vật, hiện tượng xung quanh.

1.2.3 Phần 3: Đánh giá sản phẩm

- Trưng bày sản phẩm: chú ý cách trưng bày sản phẩm.

- Chú ý ngôn ngữ để tổ chức nhận xét sản phẩm.

- Phát triển thị hiếu thẩm mỹ cho trẻ trong quá trình nhận xét sản phẩm.

1.3 Các dạng hoạt động tạo hình ở nhà trẻ - trường mẫu giáo

+ **Vẽ:** Dùng đường nét, hình mảng, màu sắc để thể hiện nên tranh có chủ đề trên mặt phẳng hai chiều. Phối hợp với các kỹ thuật khác như in ấn, phun, thổi, sử dụng các nguyên vật liệu mở dưới nhiều hình thức để tiết học vẽ sinh động hơn.

+ **Nặn:** Thể hiện hình tượng ở dạng khối trong không gian 3 chiều với chất liệu mềm dẻo. Ngoài nặn ra hình tượng cụ thể, có thể tổ chức lồng ghép đa dạng hình thức thể hiện của đất nặn như tranh 2D, đắp phù điêu ở mức độ đơn giản và phù hợp với độ tuổi.

+ **Xếp dán:** (xé dán - cắt dán) Sắp xếp, gán ghép các mảnh rời hoặc các hình trang trí trên mặt phẳng 2 chiều. Ngoài ra còn có thể nâng cao hình thức thể hiện sản phẩm ở dạng 3D, tranh nổi bằng các nguyên vật liệu phế liệu phối hợp với giáo dục bảo vệ môi trường.

+ **Chắp ghép:** Sắp đặt, gán ghép các mô hình trong không gian 3 chiều từ các hình khối, các chi tiết với nhiều chất liệu khác nhau (xây dựng, làm đồ chơi,...). Sử dụng đa dạng các nguyên vật liệu như gỗ, sỏi, sản phẩm ứng dụng trong đời sống hằng ngày sau khi bỏ đi có thể tận dụng để tạo ra sản phẩm trang trí.

Hoạt động tạo hình được thể hiện dưới nhiều dạng khác nhau nhưng cũng nhằm mục đích luyện mắt, luyện khéo tay, luyện trí nhớ, óc sáng tạo và bước đầu hình thành nhân cách đồng thời phát triển óc thẩm mỹ cho trẻ.

Cần đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy- học, với mầm non phương pháp đổi mới hiện nay đó là phương pháp giáo dục lấy trẻ làm trung tâm, người dạy cần lưu ý đến hứng thú, nhu cầu, khả năng thể mạnh của mỗi trẻ để phát huy tính tích cực, chủ động và sáng tạo của trẻ đặc biệt là thông qua hoạt động tạo hình, bởi hoạt động tạo hình có một vị trí quan trọng trong việc giáo dục và phát triển nhân cách toàn diện cho trẻ mầm non.

2 MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP THƯỜNG VẬN DỤNG ĐỂ GIẢNG DẠY MỸ THUẬT:

2.1 Phương pháp quan sát:

Giáo viên cần lưu ý:

- Lựa chọn đối tượng phù hợp.
- Lựa chọn thời điểm, góc độ để trẻ quan sát rõ đặc điểm của đối tượng.
- Quan sát từ tổng thể đến chi tiết.
- Quan sát để so sánh để tạo điều kiện ghi lại trong trí nhớ của trẻ lâu hơn và khi thể hiện trẻ sẽ thực hiện dễ dàng hơn.
- Cần phối hợp chặt chẽ với các phương pháp khác như: thuyết trình, gợi mở để trẻ nắm được kiến thức vững hơn.

2.2 Phương pháp chỉ dẫn, trực quan:

- Trong các phân môn dạy học Mỹ thuật đều phải sử dụng phương pháp trực quan (Ví dụ: mẫu vẽ phải so sánh, phân tích để trẻ làm theo tốt hơn, cô làm mẫu cho trẻ xem,... các phân môn trang trí vẽ theo đề tài tự chọn, cho sẵn, chỉ cho xem nhanh rồi cất mẫu đi tránh để trẻ bắt chước mất đi tính sáng tạo).

- Trực quan trong giảng dạy Mỹ thuật nhằm 2 mục đích:

+ **Nâng cao nhận thức** (thầy và trò cùng phân tích để trẻ hiểu những kiến thức đặc trưng nhất).

+ **Thực hành có hiệu quả**: Khi đã hiểu rõ đặc điểm trẻ sẽ thực hành tốt hơn.

- Giảng dạy Mỹ thuật không thể thiếu phương pháp trực quan (nếu không trẻ sẽ vẽ bịa).

- Trực quan bằng: vật cụ thể, minh họa trên bảng, lời nói hấp dẫn.

- Phương pháp trực quan thường liên quan đến thuyết trình, vấn đáp, quan sát.

2.3 Phương pháp thực hành - luyện tập:

- Đây là hoạt động của giáo viên và trẻ nhằm củng cố kiến thức, rèn luyện kỹ năng tạo hình cho trẻ.

- Các bài tập phải được nâng cao dần: từ tạo hình theo mẫu đến các đề tài phức tạp.

- Để khuyến khích trẻ tạo hình theo hướng tích cực, hạn chế sự sao chép giáo viên cần có những cách tổ chức hoạt động giúp trẻ chủ động tiếp thu kinh nghiệm mới, cải tiến đa dạng hoá mẫu, mở rộng nội dung các đề tài.

- Luyện tập nhiều trẻ sẽ có quan sát tốt đồng thời hình thành kỹ năng, rèn óc sáng tạo, rèn trí nhớ,.....

2.4 Phương pháp thuyết trình (dùng lời):

- Được sử dụng trong suốt quá trình giảng dạy để truyền đạt, hướng dẫn, góp ý, đánh giá,....

- Lời nói của cô phải ngắn gọn, nhẹ nhàng, dễ hiểu, gần với kinh nghiệm sống của trẻ.

- Dùng lời để:

+ Tạo cảm xúc (gợi ý đề tài)

+ Hướng dẫn quan sát, tạo hình

+ Góp ý để hoàn thành sản phẩm

+ Nhận xét sản phẩm - giúp trẻ nhận ra chỗ sai để thực hiện tốt hơn ở lần sau.

2.5 Phương pháp vấn đáp - gợi mở:

- Là phương pháp quan trọng, vấn đáp nhằm động não cho trẻ tiếp thu kiến thức chủ động.

- Nằm trong phương pháp vấn đáp là phương pháp gợi mở. Gợi mở tạo sự liên kết giữa thầy và trò. (Thầy nêu lên vấn đề và dẫn dắt trò tìm hiểu vấn đề).

- Muốn làm tốt phương pháp này giáo viên phải chuẩn bị kỹ câu hỏi ngắn gọn và giải đáp được vấn đề nêu ra. Thường gợi mở vấn đề bằng những câu nghi vấn (đặt câu hỏi và trò trả lời). Dùng phương pháp này khuyến khích các em xây dựng bài, nhạy bén khi suy nghĩ và trong quan sát, sáng tạo.

2.6 Phương pháp đánh giá kết quả:

- Có nhiều cách để làm tốt việc nhận xét đánh giá kết quả cho phù hợp:

+ Cho trẻ tự giới thiệu sản phẩm của mình và của bạn.

+ Chia tổ và chọn ra cá nhân để đánh giá sản phẩm lẫn nhau.

- Khi đánh giá giáo viên phải có góc nhìn của trẻ, cảm nhận của trẻ, ngôn ngữ phải tế nhị, đúng mức để tạo cho trẻ sự phấn khởi trước sản phẩm của mình, đồng thời nhận ra ưu - khuyết điểm của mình, điều này giúp trẻ phát triển khả năng cảm thụ thẩm mỹ và phát triển ngôn ngữ ở trẻ. Lưu ý quan điểm giáo dục thẩm mỹ và đạo đức cho trẻ trong quá trình nhận xét sản phẩm.

- Trong quá trình nhận xét sản phẩm trẻ tích cực quan sát và ôn lại kỹ năng vừa học, điều này giúp trẻ dần củng cố kỹ thuật tạo hình và phát huy sáng tạo trong lần thực hiện tiếp theo.

2.7 Phương pháp tìm tòi- sáng tạo:

- Với phương pháp này giáo viên từng bước đưa vào quá trình tiếp nhận những yếu tố sơ đẳng của hoạt động sáng tạo mà trẻ có thể thực hiện được ở mọi độ tuổi.

- Phương pháp sáng tạo giúp trẻ biết độc lập tổ chức, giải quyết các bài tập theo dự định tạo hình riêng của trẻ.

- Phương pháp này giúp trẻ tích lũy vốn hiểu biết về những hiện tượng xung quanh và giúp trẻ khám phá những điều mới lạ đưa vào tác phẩm của mình.

- Ở phương pháp này giáo viên cần tôn trọng ý tưởng của học sinh trong khi thể hiện bài của mình và cung cấp thêm kiến thức, tư liệu có liên quan giúp trẻ tích lũy vốn hiểu biết, biểu tượng mà trẻ đang thể hiện.

2.8. Phương pháp dạy - học mang tính vui chơi:

Giáo viên tổ chức, hướng dẫn các hoạt động dạy và học mang tính vui chơi tạo tâm trạng phấn khởi, tăng hứng thú học tập với mục đích: vui chơi tìm hiểu nội dung bài học, vui chơi để ôn luyện...

Một số yêu cầu đối với phương pháp trên :

- Phải có vốn hiểu biết về nội dung chơi – tạo hình.
- Nội dung chơi phải phù hợp với nội dung bài học, phải huy động trí tưởng tượng của trẻ vào quá trình sáng tạo.
- Xây dựng môi trường thân thiện, gần gũi.
- Trang bị đầy đủ các phương tiện phục vụ cho giờ tạo hình nghệ thuật.

3 Tổ chức HĐTH theo cách lấy trẻ làm trung tâm:

3.1 Hướng dẫn các hoạt động tạo hình cho trẻ:

+ Vẽ:

3-4	4-5	5-6
-Vẽ đơn giản (tròn, vuông). -Biết xây dựng bố cục theo hàng ngang. -Tô màu đưa nét xiên, xoay tròn, đưa nét dọc nhiều lần cho kín.	-Vẽ màu tạo đặc điểm của đối tượng. -Phối hợp đường thẳng, đường cong và đường xiên.	-Biết sử dụng nhiều màu hơn. Màu nóng, lạnh.. -Biết vẽ người, chân dung, vẽ tranh có nhiều tầng cảnh.

Bảng 1.1: Kỹ năng vẽ của trẻ mầm non từ 3-6 tuổi

+ Nặn:

3-4	4-5	5-6
-Chơi với đất và tạo được những đồ vật đơn giản từ 2-3 chi tiết: cái nắm,bánh mì.. -Biết xoay tròn, ấn bẹt	-Hướng dẫn cho trẻ thêm kỹ năng mới : làm lỗm, bẻ loe, vuốt nhọn, miết dính. -Biết dùng tăm tạo chi tiết.	-Hướng dẫn thêm kỹ năng dàn mỏng, cuốn thành ống loe. -Nặn từ một thỏi đất. -Làm mô hình bằng đất.

Bảng 1.2: Kỹ năng nặn của trẻ mầm non từ 3-6 tuổi

+ Cắt-xé dán:

3-4	4-5	5-6
Bước đầu tập trẻ xé dán: xé theo dải, xé vụn rồi dán lên bằng giấy: hoa, lá, cây.	Hướng dẫn trẻ cách cắt-xé dán: xé toạc, xé bám theo đường thẳng, đường cong. Tập cắt theo đường thẳng, đường cong và uốn lượn.	Cắt các hình hình học, tờ giấy gấp đôi, gấp nhiều lần và ước lượng. Xé theo đường viền khung, dán chồng hình. Làm mô hình bằng giấy.

Bảng 1.3: Kỹ năng cắt-xé dán của trẻ mầm non từ 3-6 tuổi

+ Xếp hình(chắp ghép):

3-4	4-5	5-6
Biết xếp kè, xếp cạnh, xếp chồng bằng các nguyên vật liệu khác nhau. Biết gọi tên và nhận biết màu sắc, vật liệu. Thể hiện sự sáng tạo trên sản phẩm theo ý thích.	Biết xếp thành những sản phẩm có cấu trúc phức tạp như: ô tô, nhà tầng.. Biết lựa chọn vật liệu thể hiện sản phẩm của mình, hợp tác cùng làm sản phẩm.	Xây dựng những công trình phức tạp và có kích thước phù hợp. Biết xếp theo tranh, ảnh, sự mô tả.. Tự nhận xét sản phẩm và giáo viên gợi hỏi để trẻ hoàn thành sản phẩm.

Bảng 1.4: Kỹ năng xếp hình của trẻ mầm non từ 3-6 tuổi

+ Sử dụng các nguồn nguyên vật liệu:

3-4	4-5	5-6
Sử dụng nguyên liệu an toàn, mềm dẻo và tính kết dính cao. Thể hiện ý tưởng cá nhân.	Sử dụng đa dạng nguồn nguyên vật liệu. Biết phối hợp các nguyên liệu sẵn có để sáng tạo sản phẩm. Biết trình bày ý tưởng của cá nhân.	Sử dụng nhiều nguyên vật liệu sẵn có ở địa phương. Phối hợp các nguyên liệu mở, hoa lá, củ quả,... để tạo ra sản phẩm. Khéo léo phối màu, sáng tạo sản phẩm độc lập theo cách riêng. Sử dụng thành thạo các chất kết dính.

		Biết phối hợp với bạn để tạo ra sản phẩm trong sự sắp xếp và tôn trọng ý tưởng lẫn nhau.
--	--	--

Bảng 1.5: Kỹ năng sử dụng nguyên vật liệu của trẻ mầm non từ 3-6 tuổi

3.2 Phân loại theo thể loại:

- Có 03 thể loại hoạt động chính:

- + Hoạt động tạo hình theo mẫu
- + Hoạt động tạo hình theo đề tài cho sẵn
- + Hoạt động tạo hình theo đề tài tự chọn

Tập trung tổ chức các dạng tiết tổng hợp đối với trẻ lớp mẫu giáo nhỏ và mẫu giáo nhỡ.

Đối với lớp mẫu giáo lớn nên xây dựng tiết dạy lồng ghép với các hoạt động sử dụng sản phẩm tạo hình để tổ chức các hoạt động tích hợp cho trẻ nhằm phát huy khả năng độc lập sáng tạo và hình hành kỹ xảo cho trẻ.

HĐTH theo mẫu	HĐTH theo đề tài cho sẵn	HĐTH theo đề tài tự chọn
- Dạy kỹ năng tạo hình để tạo ra hình dáng đồ vật, hiện tượng xung quanh. - Mẫu có thể là vật thật, tranh hay hình vẽ mẫu và mẫu thường được đề từ đầu giờ đến cuối giờ. - HĐTH theo mẫu giúp trẻ tích lũy vốn biểu tượng phục vụ cho quá trình sáng tạo sau này. - Các hình tượng mà trẻ thể hiện là từ quá trình tri giác trực tiếp từ các vật mẫu.	- Với vốn biểu tượng được tích lũy trẻ thể hiện các hình tượng dựa vào đề tài cụ thể mà cô nêu ra. - Nội dung có thể từ đơn giản đến phức tạp.	- Trẻ chủ động chọn và thể hiện đề tài cụ thể theo dự định tạo tình của bản thân. - Để hạn chế khó khăn, cô cần định hướng rõ đề tài trong phạm vi những kinh nghiệm, cảm xúc mà trẻ đã trải nghiệm. - Giáo viên gợi ý một số đề tài bằng hình ảnh, bằng lời để giúp trẻ hình thành ý tưởng tạo hình.

Bảng 1.6: Các thể loại tiết tạo hình cơ bản được áp dụng dạy trong trường mầm non

3.3 Các hoạt động tạo hình cho trẻ mầm non theo các độ tuổi 36 tháng đến 6 tuổi:

3.3.1 Các hoạt động tạo hình cho trẻ 24 - 36 tháng tuổi :

a. Một số kĩ năng tạo hình:

Cho trẻ làm quen với các nguyên vật liệu tạo hình:

Ở độ tuổi này, giáo viên đóng vai trò chính trong việc chuẩn bị các nguyên vật liệu, dụng cụ tạo hình và cho trẻ làm quen với các thứ đó.

Ví dụ :

- + Phấn trắng, bảng, giấy trắng, bút chì, bút sáp màu mềm (đỏ, vàng, xanh).
- + Đất nặn (đất công nghiệp, đất sét, bột màu).
- + Giấy báo, giấy màu,...
- + Các khối gỗ, khối nhựa, các loại vỏ hộp,...

b. Làm quen một số kĩ năng tạo hình:

Tập tô:

- + Tập tô ngang hoặc dọc cho kín bức tranh.
- + Cho trẻ tập tô những hình vẽ có kích thước to, rõ ràng, ít các chi tiết phụ :
- + Tô màu khuôn mặt người (mặt bé, mẹ, bố,...).
- + Đồ dùng (cái khăn, cái cốc, yếm, gói, bát,...).
- + Đồ chơi (quả bóng, cái trống, máy bay, ô tô,...).
- + Các con vật quen thuộc (con mèo, con bò,...).
- + Các loại quả (đu đủ, na, dưa hấu,...).

Tập vẽ:

- + Nét thẳng dọc : đưa bút từ trên xuống để miêu tả các giọt mưa rơi, tia nắng mặt trời,...
- + Nét ngang : đưa bút từ trái sang phải để thành con đường đi...
- + Nét xoay tròn : đưa bút liên tục theo kim đồng hồ để tạo thành cuộn len, mặt trời, quả bóng, cái bánh, tổ chim,...
- + Có thể gợi ý trẻ thể hiện các đường nét thẳng, nét xiên, nét xoay tròn vào những sự vật sinh động đầy hấp dẫn trẻ :
- + Vẽ nét ngang : “Các con hãy vẽ những con đường cho ô tô chạy.”...
- + Vẽ những đường xiên: “Các con hãy vẽ những hạt mưa rơi từ trên trời xuống.”...
- + Vẽ những nét tròn xoay liên tục : “Các con hãy vẽ cuộn len tặng bà.”...
- + Trước khi cho trẻ vẽ vào giấy, cho trẻ giơ tay vẽ vào trên không.

Nặn:

Cho trẻ chơi với đất nặn và làm quen với một số cách nặn đơn giản :

- + Lăn dọc trên bảng : tay phải úp lên viên đất lăn đi lăn lại nhịp nhàng theo chiều dọc tạo thành hình giống cái bút, con dao, xúc xích, con giun,...
- + Xoay tròn trên bảng : lấy tay phải úp lên viên đất, xoay tròn từ trái sang phải tạo thành hòn bi, quả cam, chùm quả,...
- + Phối hợp các thao tác lăn dọc, xoay tròn, ấn dẹt,... tạo thành các sản phẩm đơn giản như: cái bánh tròn, dài, chiếc lá, cánh hoa,...

Xé, dán:

- + Tập xé, vò các tờ báo, giấy.
- + Tập dán : Giáo viên cắt những mẫu họa báo hoặc mẫu vải với hoa văn, hình dạng, chất liệu màu sắc khác nhau, phết hồ lên mặt sau những thứ đó và khuyến khích trẻ dán lên bìa, lên hộp,... để tạo thành những sản phẩm đơn giản như : hình quả trứng, quả bóng, cái nón, bông hoa, ngôi nhà, cái bánh,...

Xếp hình:

- + Xếp các khối gỗ chồng lên nhau thành cái tháp cao, ô tô, cái nhà, cái bàn,...
- + Xếp các khối gỗ cạnh, khít sát nhau thành con đường đi, hàng rào, giường,...
- + Xếp các khối gỗ cách nhau thành cái cổng, hàng rào,.

Tổng hợp:

Sử dụng nguồn nguyên vật liệu có sẵn tại địa phương và nguồn nguyên vật liệu tái chế.

c. Nhận xét sản phẩm tạo hình:

Kết thúc hoạt động tạo hình, giáo viên ghi tên trẻ vào bức vẽ hoặc dán, cài tên trẻ vào sản phẩm và cùng trẻ ngắm nhìn các sản phẩm. Giáo viên nhận xét sản phẩm của trẻ bằng cách khen ngợi trẻ.

3.3.2. Các hoạt động tạo hình cho trẻ 3 - 4 tuổi

a. Sử dụng các nguyên vật liệu tạo hình:

- + Các loại bút chì (sáp) màu đỏ, xanh, vàng, đen, trắng ; bút lông, màu nước (cách cầm bút vẽ, cách chấm bút lông vào màu nước và cách giữ tờ giấy khi vẽ, tô).
- + Đất công nghiệp, đất sét hoặc bột mì.
- + Giấy màu, giấy báo, hồ và cách xé, dán giấy.
- + Các khối gỗ, hạt, hạt,...

b. Sử dụng một số kĩ năng tạo hình:

Vẽ:

- + Nét thẳng dọc : đưa bút từ trên xuống để miêu tả các giọt mưa rơi, mái tóc, tia nắng mặt trời,...
- + Nét ngang : đưa bút từ trái sang phải để thành con đường đi, đôi đũa,...

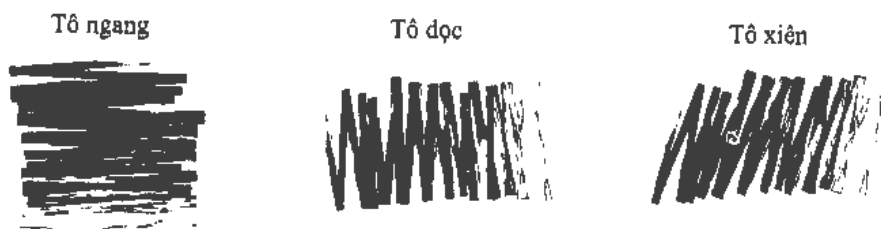
+ Nét hình tròn để tạo thành bong bóng, cuộn len, mặt trời, quả bóng, cái bánh tròn, cái vòng, tổ chim,...

+ Phối hợp các đường nét khác nhau để tạo ra các sự vật, con vật, đồ dùng,... có cấu trúc đơn giản với các màu khác nhau như: đỏ, xanh, vàng,...

Ví dụ : vẽ cỏ mọc, hoa lá, ông mặt trời toả tia nắng, dây nơ, song cửa sổ, hàng rào, lá cờ, con lật đật, chú gà con, ngôi nhà,...

Lưu ý : Trong quá trình cho trẻ vẽ, giáo viên sử dụng các biện pháp kèm cặp, kiểm tra dưới hình thức vui chơi: bắt chước thao tác vẽ trong không khí, vẽ bằng đuôi bút chì trên giấy. Thỉnh thoảng giáo viên có thể cầm tay trẻ thực hiện thao tác, giúp trẻ cảm nhận tính chất của vận động.

Tô màu : Hướng dẫn trẻ có thể tô ngang, tô dọc hoặc tô xiên cho kín bức tranh tùy thuộc vào tư thế của con vật và phong cảnh trong bức tranh. Nhắc trẻ tô màu thật đều thật mịn để bức tranh sinh động và hấp dẫn.

Hình 1.1: Hình minh họa cách hướng dẫn trẻ tô màu

Nặn: Trẻ làm quen với một số cách nặn đơn giản. Ví dụ :

Cách chia đất:

+ **Cách 1 :** bẻ thỏi đất làm 2 phần, lấy 1 phần nhỏ bẻ thành 2 phần nhỏ hơn, sau đó gộp các phần lại với nhau.

+ **Cách 2 :** từ thỏi đất dài, dùng tay phải véo từng mẩu nhỏ, sau đó gộp lại với nhau.

Các kĩ năng nặn :

+ Lăn dọc tạo thành hình giống cái bút, con dao, xúc xích, con giun,...

+ **Lăn trên bảng :** tay phải úp lên viên đất, lăn đi lăn lại nhịp nhàng theo chiều dọc.

+ **Lăn dọc trên lòng bàn tay :** đặt viên đất vào lòng bàn tay trái, úp lòng bàn tay phải đặt dọc tay, lăn đi lăn lại.

+ Xoay tròn tạo thành hòn bi, quả cam, chùm quả,...

+ Xoay tròn trên bảng : lấy tay phải úp lên viên đất, xoay tròn từ trái sang phải.

+ Xoay tròn trên bàn tay : đặt viên đất vào lòng bàn tay trái, úp lòng bàn tay phải lên, xoay theo vòng từ trái sang phải.

+ Phối hợp các thao tác lăn dọc, uốn cong, xoay tròn, ấn dẹt,... tạo thành các sản phẩm đơn giản như: cái vòng, quả cam có cuống, con lật đật, cái nấm,...

Các kĩ năng xé, dán :

+ **Xé theo dải** : xé lần lượt bằng giấy thành từng dải bằng nhau. Sau đó, giáo viên cùng trẻ buộc các dải giấy lại làm chổi, làm rèm cửa, làm tóc búp bê,...

+ **Xé vụn giấy** : xé thành nhiều dải, xé rời các dải giấy đó thành những mảnh nhỏ. Sau đó cho trẻ dán lên hình cây, đĩa, ô tô,...

+ **Dán theo vết chấm hồ** : chấm hồ xuống mặt giấy rồi đặt mảnh giấy vào vị trí chấm hồ. Dùng tay miết nhẹ.

+ Để luyện tập cho trẻ dán, giáo viên cắt sẵn hoặc xé từ tạp chí các loại quả, đồ vật, con vật và cho trẻ dán lên giấy màu,...

Xếp hình:

+ Xếp kê, xếp cạnh, xếp cách, xếp chồng bằng các nguyên vật liệu khác nhau để tạo thành những sản phẩm xếp hình đơn giản như : ngôi nhà, ô tô, tàu hỏa, bàn, ghế, tủ, hàng rào, quả bóng, hoa quả (bông hoa, các loại quả), ông mặt trời, em bé, một số đồ dùng trong gia đình, xe nôli....

+ Xếp bằng các hình học, hạt, hạt,... tạo thành : quả bóng, bông hoa, quả, ông mặt trời, em bé, ngôi nhà và một số đồ dùng,...

c. Nhận xét sản phẩm tạo hình:

Ví dụ : khi trẻ vẽ xong, giáo viên nên ghi tên trẻ vào bức vẽ. Khuyến khích trẻ tự nhận xét bức tranh về màu sắc, kích thước, hình dáng, đường nét. Nếu trẻ lúng túng chưa biết cách nhận xét, giáo viên có thể đặt câu hỏi gợi ý: Con thích bức tranh (hoặc bức vẽ) nào nhất ? Vì sao con thích bức tranh này ? Con thích bức tranh này vì bạn ấy tô con mèo màu vàng phải không ?...

3.3.3. Các hoạt động tạo hình cho trẻ 4 - 5 tuổi: Ở độ tuổi này, giáo viên tiếp tục dạy trẻ :

a. Một số kĩ năng tạo hình:

Biết phối hợp các nguyên vật liệu tạo hình, vật liệu thiên nhiên để tạo ra các sản phẩm. Khuyến khích trẻ tự chuẩn bị các nguyên vật liệu, dụng cụ tạo hình :

- + Bút chì (sáp) màu, màu nước (đỏ, vàng, xanh lá cây, da cam, đen, trắng), bút lông.
- + Đất nặn các màu.
- + Giấy màu các loại, kéo, hồ dán,...
- + Các khối gỗ có các hình dạng, kích thước, màu sắc khác nhau.
- + Các vật liệu thiên nhiên : lá cây, vỏ sò, hến,...